

УДК-913(292.451/.454)

РОЗВИТОК РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ КАРПАТ

В. Гризлюк, в.о. доцента

Львівський національний аграрний університет

Ключові слова: архітектура, рекреація, комплекс, туристичний комплекс, археологія, історія, природні ресурси.

Розглянуто шляхи реформування та напрями розвитку територіально-рекреаційного комплексу Карпат. Рекреаційний комплекс на сьогодні проходить низку суттєвих змін, пов'язаних із територіальною організацією. Проведення глибоких перетворень пов'язане насамперед зі сучасним реформуванням економіки у всіх сферах господарського комплексу України.

Постановка проблеми. Сучасне реформування економіки пов'язане з проведенням глибоких перетворень в усіх сферах господарського комплексу України, в тому числі рекреацій. Особливе місце в процесі переходу до ринку належить територіальній організації рекреаційних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку рекреаційних систем уже неодноразово була розглянута у публікаціях науковців і практиків [1; 2]. На сьогодні видано низку постанов щодо врегулювання територій рекреаційних комплексів та їх благоустрою, що суттєво полегшує роботу економістів та архітекторів.

Постановка завдання. Мета дослідження – виявити проблеми формування сучасних рекреаційних комплексів і визначити пріоритетні напрями розвитку туристично-рекреаційного комплексу Карпат.

Виклад основного матеріалу. Рекреаційна сфера як економічна система, залучає великі матеріальні й трудові ресурси. Вона об'єднує комплекс галузей та їх підрозділів, функції яких полягають у задоволенні різноманітного і складного попиту на відпочинок та розваги. На ринок рекреаційних послуг орієнтується дедалі більше галузей матеріального виробництва.

Виходячи з державної програми соціально-економічного розвитку Карпатського регіону на 1996-2010 роки, суттєвих перетворень потребують дві основні сфери туристично-рекреаційного комплексу (ТРК):

– санаторно-курортна – для соціально незахищених категорій населення з фінансуванням за рахунок державного бюджету;

– туристсько-рекреаційна – для широких кіл населення, яка повинна фінансуватися за ринковими принципами.

До пріоритетних напрямів розвитку ТРК віднесено: проведення науково-дослідних робіт щодо вдосконалення складу та облікової інвентаризації різнопрофільних курортно-рекреаційних закладів, об'єктів природно-заповідного фонду та історико-культурної спадщини; проектно-розподільні роботи щодо виявлення перспективних курортно-рекреаційних ресурсів, територій і об'єктів природно-заповідного фонду, лісопромислових, ягідних, грибних угідь тощо; забезпечення інтенсивного розвитку матеріально-технічної бази курортно-рекреаційного господарства, будівництво нових і реконструкція старих лікувально-оздоровчих закладів, благоустрій рекреаційних і заповідних територій, автодоріг, туристських маршрутів і т.д.; впорядкування мережі оздоровчих закладів, утворення в обласній державній адміністрації управління рекреаційного комплексу з функціями юридичного керівника і замовника.

Наукове обґрунтування розвитку рекреаційних процесів є необхідною умовою ефективності територіального планування і територіальної організації галузей, оскільки воно базується на різнобічному вивченні та оцінці природних умов і ресурсів, а також господарських регіональних особливостей території, що визначає її місце в загальному поділі праці.

Вагомий вплив на вибір способів і місць відпочинку має матеріальна забезпеченість людей. Нерівномірність у цьому аспекті спричинює значні розбіжності між бажаннями і можливостями. Щоб реалізувати запити частини населення низької та середньої забезпеченості, необхідно створювати рекреаційні системи всіх видів на базі природних ресурсів Карпатського регіону.

Карпати мають значні рекреаційні ресурси: м'який клімат, різноманітний ландшафт, великий відсоток лісистості, густу мережу рік, джерела мінеральних вод, фітолікувальні запаси. Рекреаційну цінність підвищує чимала кількість розміщених на території Карпат пам'яток природи і садово-паркового мистецтва, археології, архітектури, історії [1].

Одним із важливих чинників, який позитивно впливає на розвиток рекреації, є вигідне географічне розташування Карпат, розвинена транспортно-дорожня мережа, що з'єднує Карпати не лише з іншими регіонами України, а й з Угорщиною, Румунією, Польщею. Це дає змогу розвивати такі види рекреаційної діяльності, як пізнавальний, бізнесовий туризм, оздоровчий, спортивно-оздоровчий відпочинок, санаторно-курортне лікування.

Інтенсифікація розвитку рекреації в регіоні вплине як на природне середовище, так і на інші галузі господарства, подальше економічне

освоєння нових територій, зміну пропорцій у розміщенні продуктивних сил, формування нових територіальних господарських систем.

Рекреація (лат. *recreatio* – відновлення сил) – система заходів, пов'язана з використанням вільного часу для оздоровчої, культурно-пізнавальної, спортивної діяльності людей на спеціалізованих територіях, розташованих поза місцями їх постійного проживання. Рекреація характеризується відрізком часу, необхідним для відновлення сил, і діяльністю, спрямованою на це відновлення.

Рекреація – це процес відтворення фізичних, духовних, нервово-психічних сил людини, який забезпечується системою заходів і здійснюється у вільний від роботи час на спеціалізованих територіях.

Враховуючи багатогранність визначень рекреації, можна вживати цей термін, розглядаючи галузь господарства, пов'язану з освоєнням рекреаційних ресурсів, формуванням санітарно-курортних, туристичних, оздоровчо-пізнавальних зон; галузь невиробничої сфери, пов'язану з наданням різноманітних рекреаційних послуг; систему заходів, сукупність явищ і відносин, пов'язану із заповненням вільного часу; діяльність чи поведінку людей, спрямовану на відтворення своїх фізичних, психічно-моральних сил, розвиток; сам процес відтворення, реабілітації, відпочинку, оздоровлення; наслідок задоволення рекреаційних потреб.

На основі досліджень визначено, що район Карпат володіє значним природно-рекреаційним потенціалом, який є передумовою успішного функціонування рекреаційної галузі. Але останніми роками рекреаційний процес тут відбувався нестабільно, що можна пояснити відсутністю відповідної законодавчої бази в Україні. Послабився контроль місцевих органів влади за дотриманням екологічних і санітарних норм у рекреаційній сфері, що негативно впливає на стан навколишнього середовища [2].

У дослідженні встановлено, що в сучасній територіальній рекреаційній системі Карпат існує низка важливих проблем:

- населення регіону недостатньо підготовлене до рекреаційного підприємництва;
- відсутні стабільні механізми регулювання господарських відносин;
- економічні важелі і стимули розвитку рекреаційної сфери лише формуються;
- інженерна та соціальна інфраструктури загального призначення (дороги, транспортне сполучення, зв'язок, водозабезпечення, каналізація, громадське харчування) мають низький рівень розвитку, несформована сучасна система інформаційного забезпечення рекреаційного бізнесу;

– спостерігається дефіцит висококваліфікованих менеджерів у сфері рекреаційного бізнесу.

Висновки. Для подолання цих проблем необхідно розробити Регіональну програму розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону Карпат, першочерговими завданнями якої мають бути:

– проведення подальших наукових досліджень щодо виявлення, оцінки рекреаційних ресурсів і перспективного рекреаційного фонду;

– створення порайонного кадастру рекреаційних ресурсів з оцінкою їх значущості і розробкою генерального плану рекреаційного використання природних ресурсів;

– розробка економічних механізмів ефективного природокористування;

– інвентаризація та аналіз роботи існуючих рекреаційних установ;

– переорієнтація діяльності рекреаційних закладів в умовах повного госпрозрахунку і задоволення попиту на рекреаційні послуги;

– визначення шляхів, форм і методів стимулювання розвитку рекреаційного підприємства;

– підтримка малого і середнього бізнесу в сфері рекреації і туризму;

– удосконалення системи ціноутворення та податкової політики в рекреаційній сфері;

– створення сприятливого клімату для залучення інвестицій;

– формування територіальних програм охорони природи рекреаційних ресурсів;

– використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду рекреаційної діяльності;

– правове забезпечення рекреаційної діяльності (підприємництва, природокористування, охорони рекреаційних ресурсів).

Розвиток рекреаційної галузі можливий лише на основі економічної оцінки його потенціалу, переходу її на ринкові умови господарювання. Функціонування рекреаційної галузі на рівні міжнародних стандартів дасть значний соціально-економічний ефект (надходження додаткових коштів, створення додаткових робочих місць, оздоровлення людей, розвиток окремих центрів, районів) [3].

Отже, рекреаційна галузь – одна з найперспективніших галузей, розвиток якої дасть змогу отримати міжнародні інвестиції, стимулювати підприємницьку діяльність, кардинально поліпшити соціально-економічну ситуацію в Карпатському регіоні.

Бібліографічний список

1. Павлов В. І. Рекреаційний комплекс Карпат : теорія, практика, перспективи / В. І. Павлов, Л. М. Черчик. – Луцьк, 1998.
2. Бистряков Г. К. Архітектурно-просторова організація сіл. Питання рекреації / Г. К. Бистряков, Л. Г. Литвинова, Ю. Ф. Хохол. – К. : Будівельник, 1991. – 98 с.
3. Львівська область : Географічний атлас : Моя мала Батьківщина. – К., 2002. – 20 с.

Гризлюк В. Развитие рекреационного комплекса Карпат

Рассмотрены пути реформирования и направления развития территориально-рекреационного комплекса Карпат. В рекреационном комплексе сегодня происходит ряд изменений в территориальном образовании. Глубокие преобразования, связанных прежде всего с современным реформированием экономики во всех сферах хозяйственного комплекса Украины.

Ключевые слова: архитектура, рекреация, комплекс, туристический комплекс, археология, история, природные ресурсы.

Hryzliuk V. Development recreations complex Carpa Hians

It is considered in the article the ways of reformation and directions of development of recreation complex of Carpathians. Nowadays the recreation complex is under substantial changes with regards to the territorial organization. The deep transformations first of all are related to the contemporary economical reformations in all spheres of economy of Ukraine.

Key words: architecture, recreation, complex, tourist complex, archaeology, history, natural resources.